

LEERBOEK VOOR KEYBOARD

**Joop
van Houten**

LEERBOEK VOOR KEYBOARD

door
**Joop van
Houten**

reba
productions

© 1989
copyright by Reba Productions Holland B.V.
alle rechten van vertaling, reproductie en
aanpassing streng voorbehouden voor alle
landen.

ISBN 90 - 6911 - 068 - 7

muziekcollectie
i&b centrale

Nou, daar staat-ie dan.....

Je wou toch een keyboard? hier ligt-ie voor je, zó uit de verpakking, het keyboard van je dromen. Allemaal knoppen, schuifjes, de nieuwste technische snufjes, bijna ontelbare mogelijkheden. Maar ja, als je er niet op kunt spelen heb je er natuurlijk nog niet veel aan...

Is keyboard spelen moeilijk? Welnee!!!

De beste manier om een instrument optimaal te leren beheersen is het aanleren van het notenschrift. Veel mensen zien hier erg tegen op, denken dat noten moeilijk te leren zijn. Onzin natuurlijk! Stap voor stap en spelenderwijs is alles heel goed te begrijpen.

Laten we maar beginnen

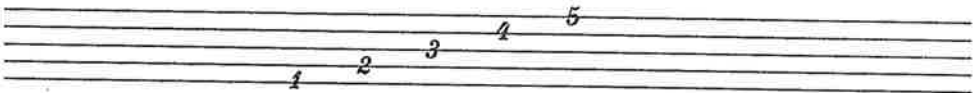

Noten leren lezen is net zo gemakkelijk als het ABC. De namen van de noten zijn dan ook:

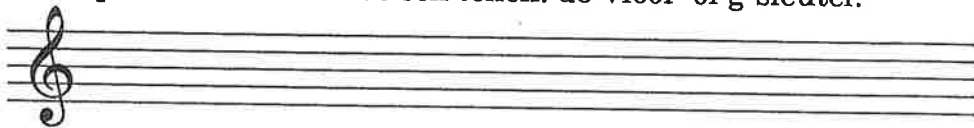
A B C D E F G

oftewel de eerste zeven letters van het alfabet.

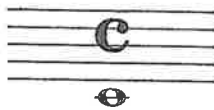
De noten worden getekend op een groepje van 5 lijnen. Deze vijf lijnen noemen we:
NOTENBALK

Voor op de notenbalk staat een teken: de Viool- of g-sleutel.

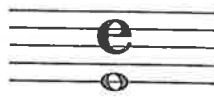
We slaan de noten **a** en **b** eerst even over, en we beginnen met de noot **c**. Deze noot is altijd gemakkelijk te herkennen, omdat hij onder de notenbalk "zweeft" en er een lijntje dwars doorheen is getekend.

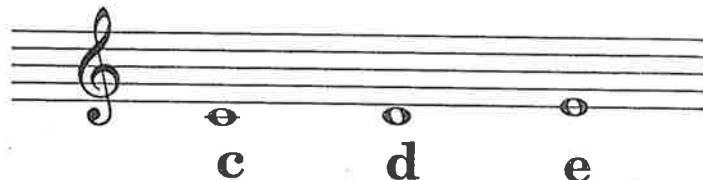
De volgende noot, de **d**, hangt onderaan de eerste lijn

De noot **e** wordt door de eerste lijn heen getekend.

Hier zie je ze nog eens alledrie op een rijtje:

De noten op de volgende notenbalk staan door elkaar. Probeer boven iedere noot de juiste naam te schrijven.

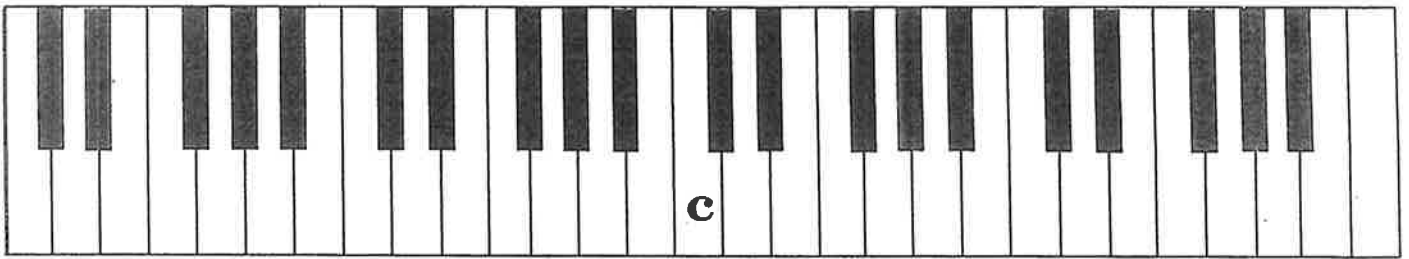
1

2

3

Haal het keyboard er maar bij. Het ene model is langer, groter, of uitgebreider dan het andere, maar altijd is de rechterkant van het instrument bedoeld voor het spelen van de melodie, en de linkerkant voor de begeleiding.

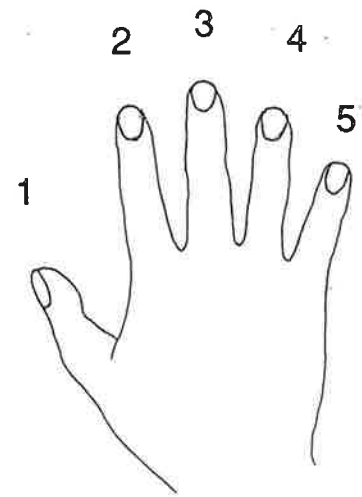
Op het keyboard zie je witte en zwarte toetsen. De zwarte toetsen zijn verdeeld in groepjes van twee en van drie.

Op de tekening zie je dat de noot c voor zo'n groepje van twee zwarte toetsen zit.

Deze noot spelen we met de duim van de rechterhand. Alle andere vingers worden ook gebruikt, en om duidelijk te kunnen aangeven met welke vinger een noot wordt aangeslagen, krijgen de vingers van nu af aan een nummer:

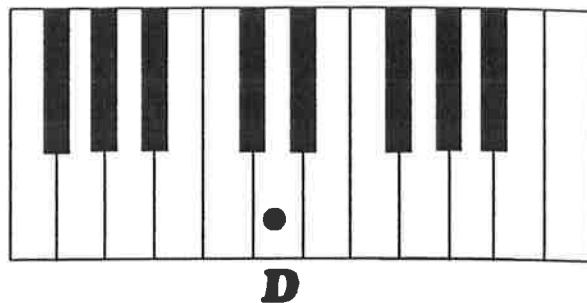
duim	= 1
wijsvinger	= 2
middel vinger	= 3
ringvinger	= 4
pink	= 5

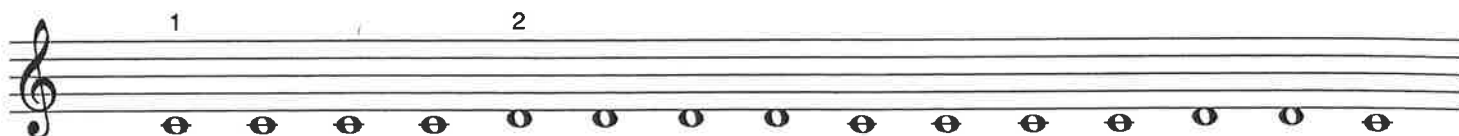
Probeer nu eerst eens de volgende oefening te spelen.

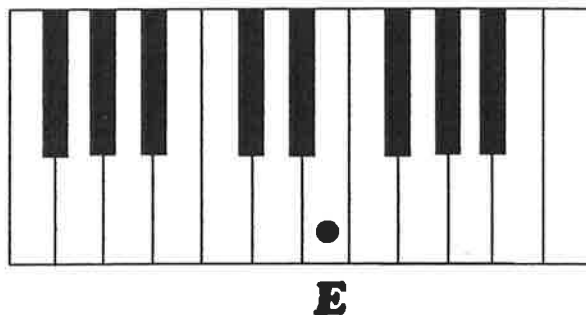
De volgende noot, de **d**, wordt met de wijsvinger (2) van de rechterhand gespeeld.

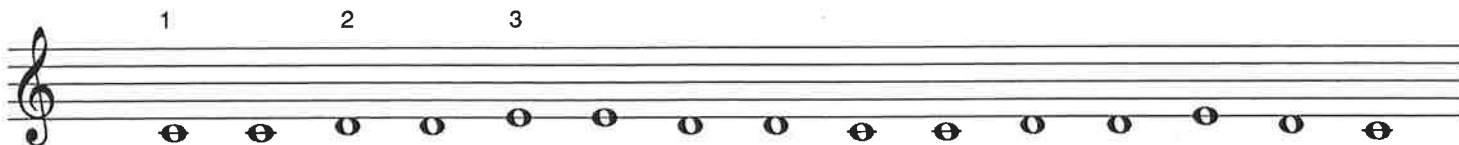
Probeer nu deze oefening:

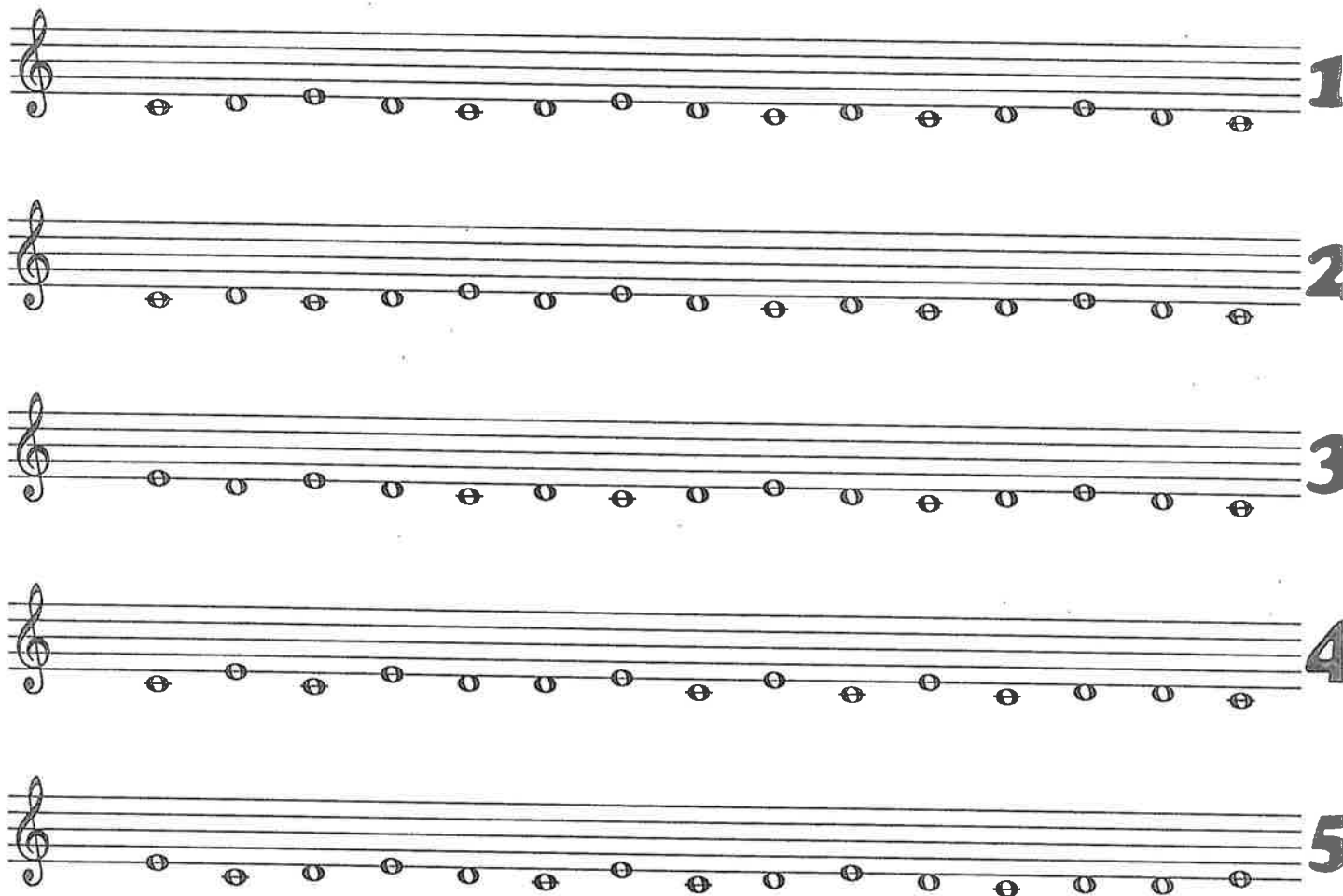
De noot **e** spelen we met de middelvinger van de rechterhand.

Nu een oefening met drie noten, daar gaan we dan:

Het spreekwoord zegt:
Oefening baart kunst! Doe daarom goed je best op de volgende oefeningen.
Denk erom, niet smokkelen! Gebruik de juiste vinger op de juiste toets.

Speel de bovenstaande oefeningen rustig nog een keer door.
Let op: Houd de hand horizontaal, maar de vingers gekromd. Zoek nooit steun op het instrument, de hand moet vrij kunnen bewegen.

De Waarde van de Noten

Als we een liedje zingen houden we niet alle woorden even lang aan. Het ene woord zingen we iets langer dan het andere.

Zo worden bijvoorbeeld van het liedje "Oh When The Saints" de eerste drie woorden kort gezongen, maar het woordje "Saints" houden we lang aan.

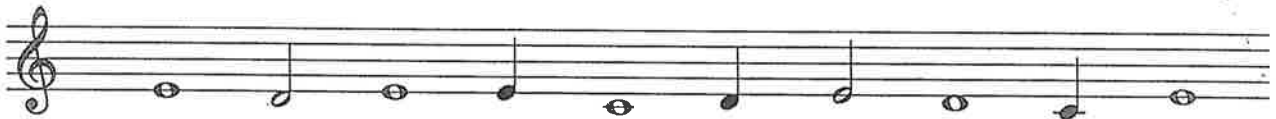
Oh when the saints, go mar - ching in
kort kort kort lang kort kort kort lang

Wanneer nu een liedje in noten staat geschreven, moeten we aan die noten kunnen zien of ze lang of kort duren.

Daarom zijn er verschillende soorten noten:

- EEN HELE NOOT DUURT 4 TELLEN
- EEN HALVE NOOT DUURT 2 TELLEN
- EEN KWART NOOT DUURT 1 TEL

Kun je nu zeggen hoe lang de volgende noten duren? Kijk goed of het een hele, halve of kwart noot is.

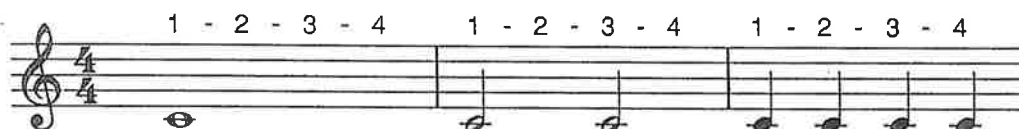

Een liedje wordt altijd in vakjes verdeeld. Zo'n vakje noemen we een MAAT.

Als er nu bijvoorbeeld achter de violsleutel $\frac{4}{4}$ staat, dan betekent dit dat er in elke maat 4 tellen komen.

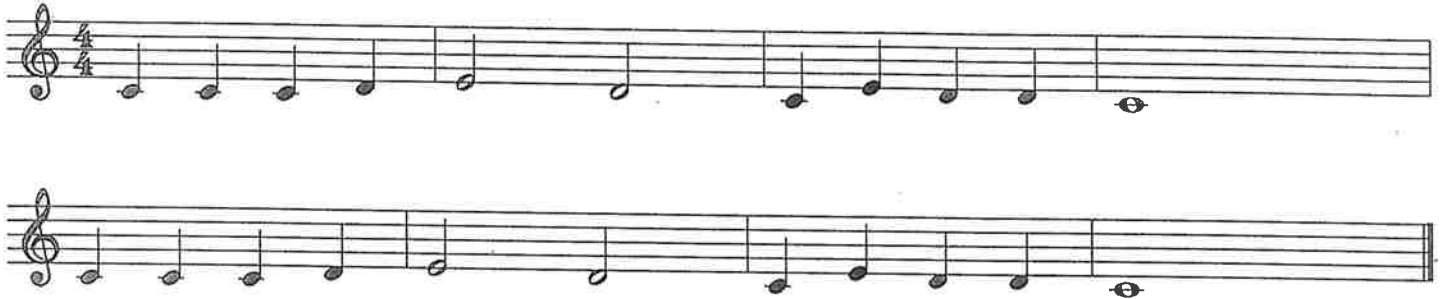
Dit kan één noot van vier tellen zijn, die dan de hele maat moet worden vastgehouden, of bijvoorbeeld twee noten van twee tellen, of vier noten van één tel.

We gaan nu onze eerste song proberen

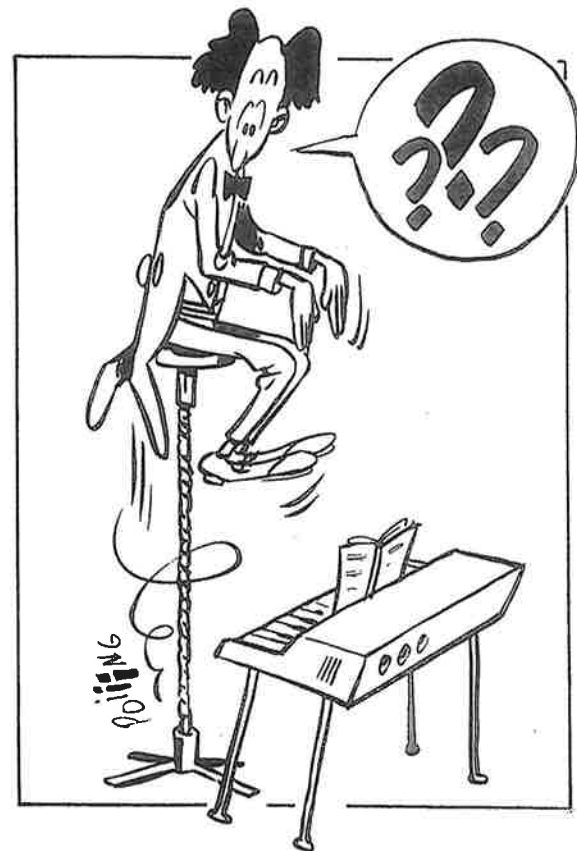
AU CLAIR DE LA LUNE

vier tellen
in iedere maat

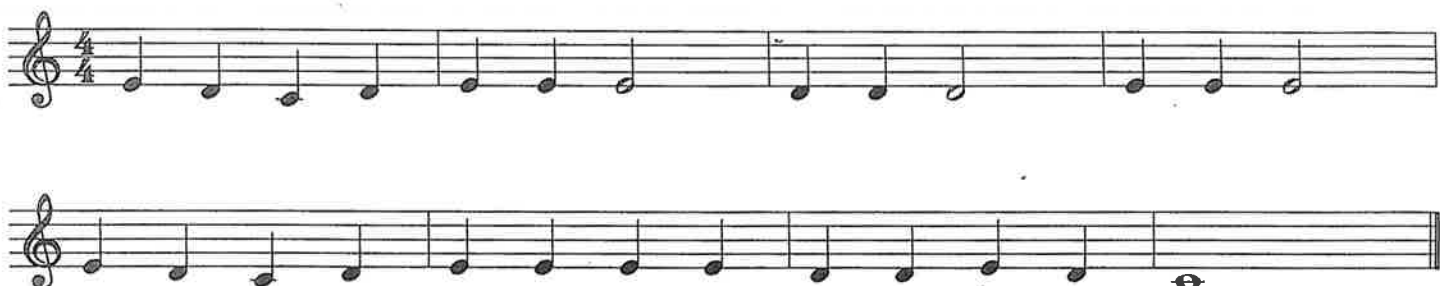
|| Aan de dunne en
dikke streep op het
eind kun je zien
dat het liedje uit is.

Probeer echt goed in de maat te spelen, dat wil zeggen, net zo regelmatig als het tikken van de klok! Een noot van één tel moet dus echt één tel duren en beslist **niet** korter of langer! Datzelfde geldt natuurlijk ook voor de noten van twee en vier tellen. Tel een noot van vier tellen steeds vier volle tellen uit. Het tellen is heel belangrijk. Liedjes die je kent speel je vanzelf al wel in het goede ritme, maar je moet natuurlijk ook liedjes kunnen spelen die je nog niet kent.

Hier komt nog een song:

MARY HAD A LITTLE LAMB

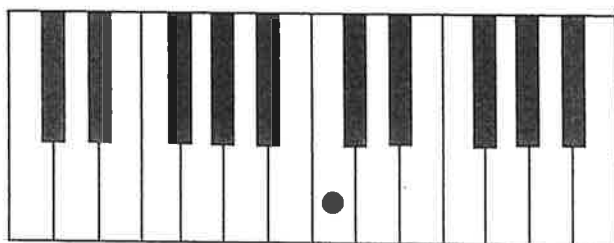
De begeleiding met de linkerhand

Ieder modern keyboard is voorzien van een automatische begeleiding / ritme-sectie. Dat betekent simpelweg dat je door het indrukken van één toets een klein orkest compleet met drummer in werking stelt.

Deze mogelijkheid wordt op het keyboard aangegeven met de term: "Single finger". Schakel deze single finger-knop in, en zoek de c - toets op in het begeleidings gedeelte (de linkerkant) van het keyboard. Vergelijk maar met de tekening hieronder.

C-akkoord

SINGLE FINGER

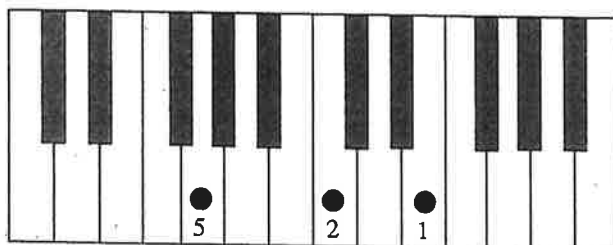
Als je nu deze toets indrukt met de wijsvinger van de linkerhand, hoor je het C-akkoord.

Een akkoord is een samenklank van een aantal tonen tegelijk. Daarom kun je natuurlijk ook zelf de "losse" tonen aanslaan en zó het akkoord laten klinken.

In dat geval moet je de knop "fingered chords" inschakelen.

Plaats de pink, wijsvinger en duim tegelijk op de toetsen, zoals op de tekening hieronder:

C-akkoord

FINGERED

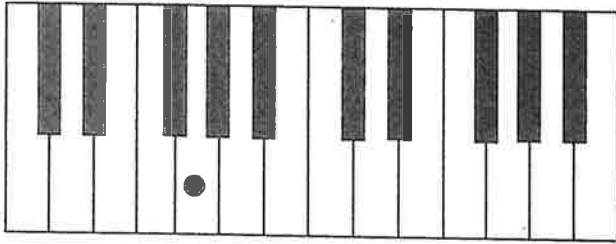
Deze manier van begeleiden met de linkerhand vraagt natuurlijk wel wat meer oefening dan met het eenvoudige "single finger", maar toch is het heel goed om meteen van het begin af aan ook deze akkoorden te leren. In een verder gevorderd stadium is het dan namelijk mogelijk om veel uitgebreider met de linkerhand te spelen op piano of keyboard.

Probeer 'ns een paar ritmes (bijv. "swing" of "rock"), zowel met "single finger" als met "fingered chord".

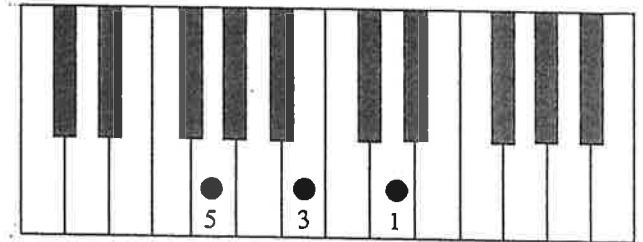
Het G-akkoord

Het spreekt vanzelf dat, als je een song wilt spelen, je aan één akkoord niet genoeg hebt. Dat zou immers maar een eentonig geheel worden, nietwaar?

We hebben net het C-akkoord geleerd, nu komt daar het G-akkoord bij.

SINGLE FINGER

FINGERED CHORD

VERSCHILLENDE MANIEREN OM EEN LIEDJE TE BEGINNEN:

De eenvoudigste knop wat betreft de begeleiding op het keyboard is de start/stop. Zodra je "start" indrukt begint de begeleiding, die bij "stop" natuurlijk meteen weer ophoudt. Veel interessanter is de "synchro-start". Hiermee begint de begeleiding pas als we één van de akkoord-toetsen indrukken, of een akkoordgreep plaatsen. De leukste mogelijkheden biedt echter de "intro" en "ending" knop. Met deze schakelaar geeft het keyboard zelf een kort, voor-geprogrammeerd voorspel in het gekozen ritme. Het voordeel hiervan is dat we meteen in de goede maat zitten, en na het voorspel dus direct met de melodie kunnen beginnen. Is het melodietje afgelopen, dan zorgt de "ending" voor een leuke afsluiting.

Voortaan worden boven de melodie-noten de letters, of **akkoord-symbolen** voor de begeleiding aangegeven. Zo'n akkoord wordt net zo lang aangehouden totdat we bij het volgende zijn aangekomen.

Nu is het zo ver!

Met de tot nu toe geleerde noten en akkoorden kunnen we de volgende songs compleet, dus met ritmische begeleiding spelen. Probeer het maar met een **swing** of **rock** ritme. Let goed op de tellen!

MERRILY WE ROLL ALONG

MIEKE HOU JE VAST

De meeste keyboards hebben een "geheugen" (memory). Als je dit geheugen inschakelt is het niet meer nodig om zelf akkoordtoetsen vast te houden, de begeleiding zal dan namelijk vanzelf blijven doorspelen.

Trek de Maatstrepen

Nog even oefenen:
Elke maat krijgt vier tellen. Waar komen de maatstrepen te staan?

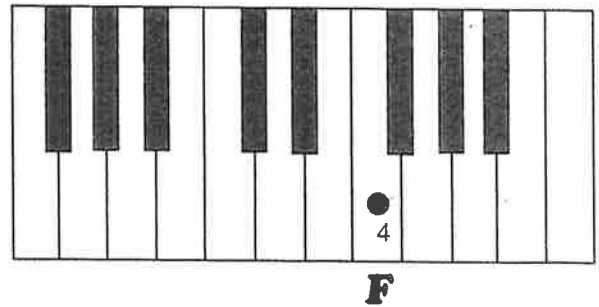
LET'S HAVE A PARTY

Three staves of music in 4/4 time. The first staff has a treble clef and a 4/4 time signature. The notes are: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, G4, F4, E4, D4, C4. Above the staff are the letters C, G, and C. The second staff has a treble clef and the notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, G4, F4, E4, D4, C4. Above the staff are the letters C, C, G, and C. The third staff has a treble clef and the notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, G4, F4, E4, D4, C4. Above the staff are the letters G and C.

Een nieuwe noot

De noot f spelen we met de **ringvinger** van de rechterhand

A single note F on a treble clef staff, positioned on the first line below the middle line. The letter F is written below the note.

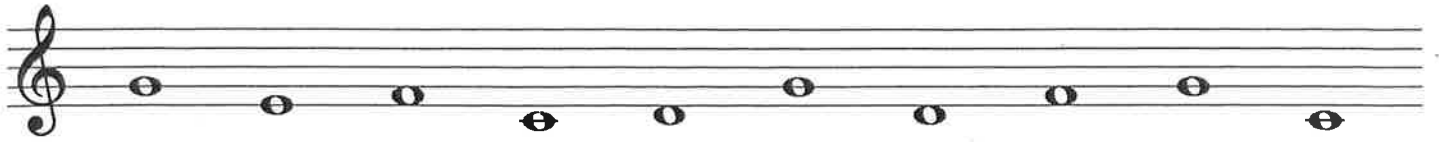

A single staff of music in 4/4 time with a treble clef. The notes are: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, G4, F4, E4, D4, C4.

A single staff of music in 4/4 time with a treble clef. The notes are: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, G4, F4, E4, D4, C4.

A single staff of music in 4/4 time with a treble clef. The notes are: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, G4, F4, E4, D4, C4.

Hoe heten de volgende noten?

TEMPO:

De snelheid waarin een muziekstuk wordt gespeeld is erg belangrijk voor het karakter er van.

Elk keyboard heeft een tempo-regelaar, waarmee je de snelheid van de begeleiding kunt instellen.

Op veel modellen is door middel van een display die snelheid ook in cijfers af te lezen.

Boven de wat moeilijker muziekstukken vinden we vaak ook zo'n cijfer, met de aanduiding M.M.

Op deze manier weten we heel precies hoe snel of langzaam het betreffende muziekstuk gespeeld moet worden.

LIGHTLY ROW

ADVOKAATJE

Two staves of musical notation in 4/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The second staff has a bass clef and a key signature of one flat. Chords are indicated by 'C' and 'G' above the notes. Handwritten notes are written below the staves.

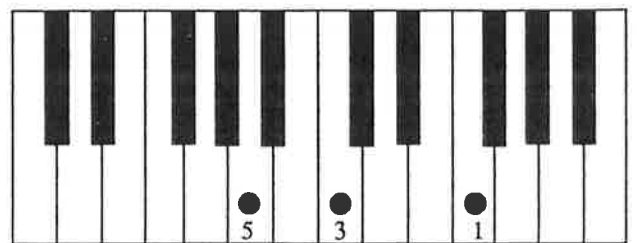
MÄDCHEN WARUM WEINEST DU

Four staves of musical notation in 4/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The second and third staves have a bass clef and a key signature of one flat. The fourth staff has a treble clef and a key signature of one flat. Chords are indicated by 'C' and 'G' above the notes. Handwritten notes are written below the staves.

Het F-akkoord

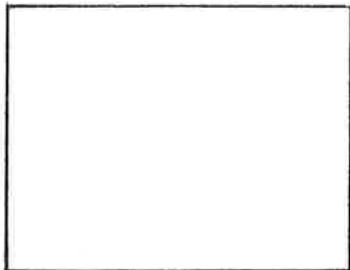
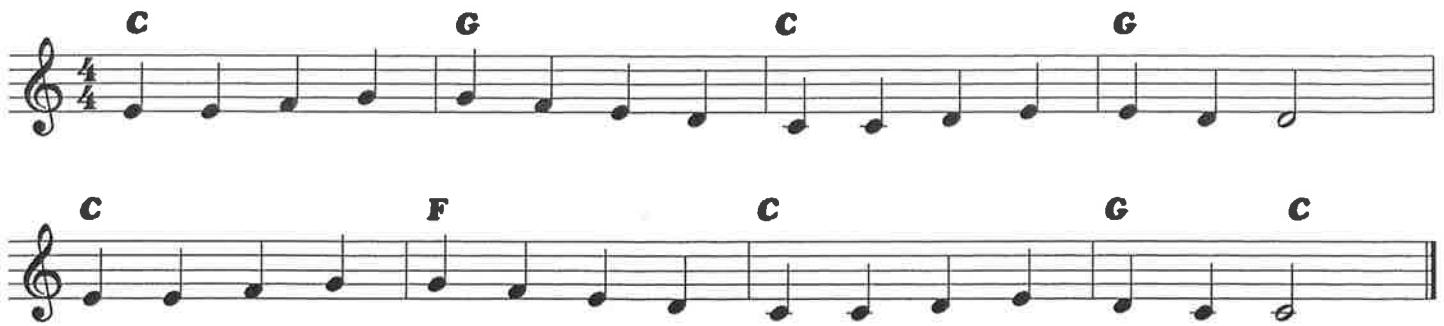

SINGLE FINGER

FINGERED CHORD

ALLE MENSCHEN WERDEN BRÜDER

Let op!

Als er een punt achter een noot staat, betekent dit dat de noot met de helft van zijn waarde wordt vermeerderd.

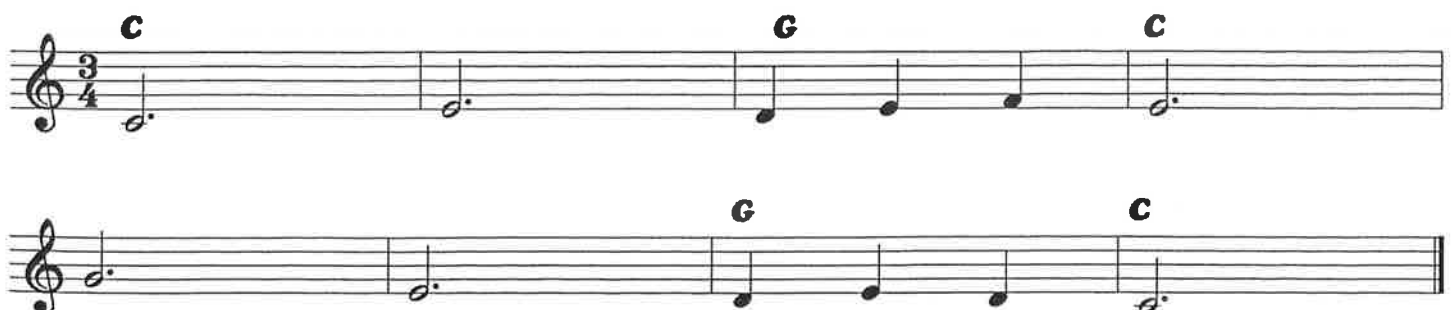
Bijvoorbeeld: Een halve noot (2 tellen) met een punt duurt 3 tellen.

Als er achter de violsleutel 3/4 staat, komen er drie tellen in iedere maat.

Op het keyboard is dit het WALSRITME.

TULPENWALSJE

WINTER ADE

(duits volksliedje)

The musical notation for 'Winter Ade' is presented in three staves. The first staff begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The notes are quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the first measure is a 'C' chord symbol. The second staff continues with quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the second and fourth measures are 'G' and 'C' chord symbols respectively. The third staff continues with quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the second and fourth measures are 'G' and 'C' chord symbols respectively. The piece ends with a double bar line.

In de volgende song kom je een paar keer een VERBINDINGSBOOG tegen. Zo'n boog tussen twee gelijke noten betekent dat de noot moet blijven doorklinken. Dus niet opnieuw aanslaan.

verbindingsboog

BARCAROLLE

The musical notation for 'Barcarolle' is presented in four staves. The first staff begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The notes are quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the first, second, third, and fourth measures are 'C', 'G', 'C', and 'G' chord symbols respectively. The second staff continues with quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the second and fourth measures are 'G' and 'C' chord symbols respectively. The third staff continues with quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the second and fourth measures are 'G' and 'C' chord symbols respectively. The fourth staff continues with quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Above the second and fourth measures are 'G' and 'C' chord symbols respectively. The piece ends with a double bar line.

Opmaat

Een onvolledige maat aan het begin van een muziekstuk noemen we een OPMAAT. Bij de volgende song bijvoorbeeld, tellen we twee tellen vooraf, en beginnen op de derde tel te spelen.

LET OP:

De opmaat vormt samen met de laatste maat weer een volledige maat.

HOE ZACHTJES GLIJDT ONS BOOTJE

walsritme

C **G** **C**

Akkoord begint hier

G **C** **G**

C **F** **C** **G** **C**

Zoals je hebt gezien begint de akkoordbegeleiding pas na de opmaat.

Deze bekende song staat weer in 4/4 maat. Zoek er zelf een leuk ritme bij.

OH WHEN THE SAINTS

C

Akkoord begint hier

G **C**

F **C** **G** **C**

Deze song wordt in een iets rustiger tempo gespeeld:

THE BANKS OF THE OHIO

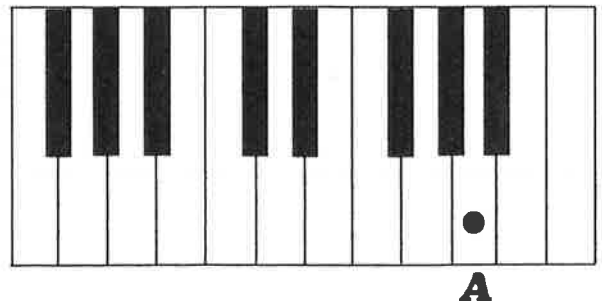
We hebben tot nu toe vijf noten geleerd, maar je hebt allang gezien dat er veel meer noten op je keyboard zitten. We hebben ook geleerd dat je iedere noot met een andere vinger moest aanslaan. Dat betekent dus dat, als we nieuwe noten erbij willen leren, we de vingers af en toe zullen moeten verplaatsen. Je hebt immers maar vijf vingers aan de rechterhand.

Natuurlijk moet dit verplaatsen van de vingers wel op een zo logisch mogelijke manier gebeuren, én zo "vloeiend" mogelijk. Let daarom in het vervolg extra goed op de cijfertjes boven de noten. Deze cijfertjes geven namelijk precies aan welke vinger voor die noot gebruikt moet worden.

Als er bijvoorbeeld boven de noot een cijfer 2 staat, dan moet deze noot e met de wijsvinger worden gespeeld.

De noot a

De volgende song, "Long, long, ago", is een oude folksong uit Ierland.

Kijk eerst eens goed naar de noten vóór je gaat spelen: in de **tweede** en in de **vijfde** maat moet je je vingers verplaatsen.

Oefen deze song eerst goed zonder ritmische begeleiding. Als je denkt dat je 'm, compleet met vingerverplaatsing, vloeiend kunt spelen, kun je er een vrolijk swing- of rock ritme bij inschakelen.

LONG, LONG AGO

ALLE MEINE ENTCHEN

Chord progression for "ALLE MEINE ENTCHEN":

Staff 1: C (1), C (1), C (2), F (3), C

Staff 2: G, C (3), G

KORTJAKJE

Chord progression for "KORTJAKJE":

Staff 1: C (1), C (4), F (5), C, G, C, G (1), C (2), C (1)

Staff 2: G, C, G, C, F, C, G

Staff 3: C (1), C (4), F (5), C, G, C, G (1), C (2), C (1)

LONDON BRIDGE

Musical notation for 'LONDON BRIDGE' in 4/4 time. The first staff shows a melody with notes G4, A4, G4, F4, E4, D4, C4, D4, E4, F4, G4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Fingerings 4, 5, and 1 are indicated above the first three notes. The second staff shows a similar melody with notes G4, A4, G4, F4, E4, D4, C4, D4, E4, F4, G4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Fingerings 1, 4, 2, and 1 are indicated above the last four notes.

MICHAEL ROW THE BOAT ASHORE

Musical notation for 'MICHAEL ROW THE BOAT ASHORE' in 4/4 time. The first staff shows a melody with notes C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Fingerings 1, 2, 4, and 5 are indicated above the first four notes. Chords C, F, and C are written above the notes. The second staff shows a similar melody with notes C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Fingerings 5, 3, 4, and 3 are indicated above the first four notes. Chords G, C, G, and C are written above the notes.

FOR HE'S A JOLLY GOOD FELLOW

Musical notation for 'FOR HE'S A JOLLY GOOD FELLOW' in 3/4 time. The first staff shows a melody with notes C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. A triplet of notes C4, D4, E4 is indicated with a '3' above it. Chords C, F, and C are written above the notes. The second staff shows a similar melody with notes C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Fingerings 1 and 2 are indicated above the last two notes. Chords C, G, and C are written above the notes. The third staff shows a similar melody with notes C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Fingerings 3, 5, 2, and 1 are indicated above the last four notes. Chords F, C, G, and C are written above the notes.

Als je op de notenbalk een dubbele streep met ervoor een dubbele punt tegenkomt, betekent dit dat alles wat er aan vooraf ging nog eens moet worden gespeeld. Dit teken heet dan ook het HERHALINGSTEKEN.

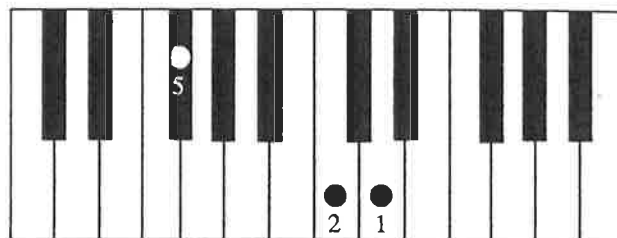
Een Nieuw Akkoord

Tot nu toe hebben we het C, F en G akkoord geleerd. Dit zijn alledrie z.g. "majeur"-akkoorden, of zeg maar simpelweg "hoofd-akkoorden".

Op deze majeure-akkoorden zijn allerlei variaties, zoals de 7-of "septiem"-akkoorden. Het eerste 7-akkoord dat we leren is het D7 akkoord.

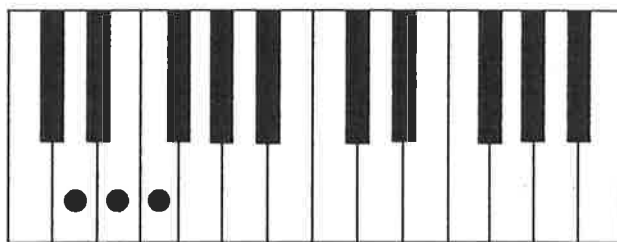
Met "fingered chord" aan, gaat het zo: met de pink van de linkerhand op de zwarte toets.

D7 -akkoord

FINGERED CHORD

D7 -akkoord

SINGLE FINGER

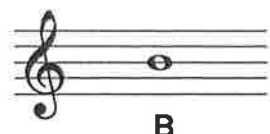
Bij het "single finger" systeem zijn veel mogelijkheden, afhankelijk van het merk en model keyboard dat je hebt. Het beste is om even in de handleiding te kijken die bij het instrument hoort.

Je ziet dan meteen hoe de 7-akkoorden op jouw keyboard gespeeld moeten worden.

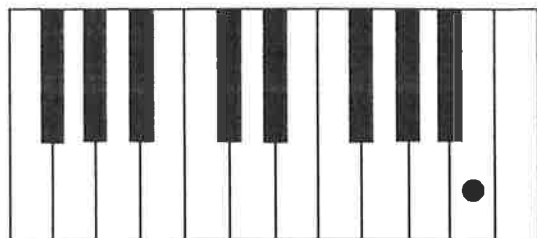
Hiernaast zie je in ieder geval de meest voorkomende mogelijkheid.

JINGLE BELLS

Dit is de noot b

B

B

C D E F G A B

..ACH.. JE MOET
JE HOND EEN
BEETJE GOED
OPVOEDEN..
VIND JE NIET..?

Let op: de stokjes van de b staan naar beneden. Van de hogere noten ook.

OLD MAC DONALD

4 1 5 1

G C G D7 G

g d e d b b a a y d

4 5 1

C G D7 G

g d e d b b a a y d

4

C G D7 G

g d e d b a a